

Η ΔΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ

Α. Αθανασόπουλος, Γεωπόνος
Υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Λαυρίου

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΥΛΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

Δ. Θανασοπούλου

- Σχεδόν στο 100% καλυμμένος με αδιαπέραστο υλικό
- γενικά αναξιοποίητος
- εξυπηρετεί κυρίως τις ψυχοκινητικές δεξιότητες των μαθητών είτε άτυπα, είτε στα πλαίσια κάποιων μαθημάτων.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΣΤΕ

- Καλαίσθητοι χώροι με φυτά προάγουν την αγάπη προς το περιβάλλον, βελτιώνουν το μικροκλίμα, καλύπτουν ακαλαισθησίες
- Η γυμναστική δεν είναι το μόνο μάθημα που μπορεί να γίνει στο προαύλιο: Χώροι όπου μπορούμε και εμείς να οργανώνουμε δραστηριότητες (Π.Ε. και, γιατί όχι, και μάθημα)
- Χώροι όπου τα παιδιά μπορούν να κάθονται στα διαλείμματα
- Οι μαθητές (όλοι, ει δυνατόν) και οι καθηγητές έχουν λόγο στη διατήρηση, φροντίδα και εξέλιξη του κήπου διαχρονικά

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ

- βελτιώσει την αισθητική και λειτουργική ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος
- βοηθήσει το παιδί να γνωρίσει βασικές έννοιες που αφορούν τη φύση
- ενισχύσει τους δεσμούς του παιδιού με τη φύση και το ενδιαφέρον του απέναντι στη φύση
- συμβάλει στην εξοικείωση του παιδιού στον επιστημονικό τρόπο σκέψης μέσα από τη παρακολούθηση, διερεύνηση και ερμηνεία διάφορων βιολογικών φαινομένων
- αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικές δραστηριότητες βιωματικής μάθησης από διάφορες γνωστικές περιοχές

ΈΝΑΣ ΚΗΠΟΣ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αλλά και για την *εκπαίδευση* για το περιβάλλον

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΑΓΕΙ ΤΗΝ ΠΕ - Ι

- Κατάλληλη υποδομή για υλοποίηση Προγραμμάτων ΠΕ
 - Χώροι για ετήσια ανθοφόρα
 - Χώροι για φυτά χρήσιμα στον άνθρωπο
 - Χώρος ανακύκλωσης οργανικών υπολειμμάτων
 - Χώρος (σκεπαστός;) με καθίσματα περιμετρικά κατάλληλος και για μάθημα σε ομάδες – αυτό που δεν έχουμε στις τάξεις μας
- Επιλογή φυτών όχι μόνο με κριτήριο την καλαισθησία ή το κόστος, αλλά και την σύνδεση με τα διδακτικά αντικείμενα
- Συνέχεια (από χρονιά σε χρονιά με προγράμματα που επαναλαμβάνονται ή συμπληρώνονται)
- Παράδοση από τους "πριν" στους "μετά" (και τελετή;)
- Ευθύνη (κάποιος πρέπει να το συντηρεί ακόμα και το καλοκαίρι).

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΑΓΕΙ ΤΗΝ ΠΕ - ΙΙ

- Αξιοποίηση προϊόντων
 - το φυτόχρωμα από την κομποστοποίηση στον κήπο
 - κατανάλωση παραγομένων λαχανικών
- Εμπλοκή ή ενημέρωση μελών της σχολικής κοινότητας που δεν ανήκουν στην περιβαλλοντική ομάδα
- Υποστήριξη από ΟΤΑ, ΜηΚυΟ
 - Με φυτά, εργαλεία, συμβουλές
- Εμπλοκή γονέων
 - Συμμετοχή σε εργασίες στον κήπο
 - Βραβεύσεις κ.λπ. τελετές
- Ενεργοποίηση περιοίκων
 - Διανομή παραγομένων καλλωπιστικών και λαχανικών
 - Μείωση πιθανότητας κλοπών, βανδαλισμού

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΟΑΓΕΙ ΤΗΝ ΠΕ

- Απλά και μόνο φύτευση χωρίς να συζητηθεί το:
 - τι άλλαξε
 - τι χρειάστηκε και από ποιους να γίνει για ν' αλλάξει
 - τι πρέπει να γίνει στο εξής
- Φυτά με υπερβολικές απαιτήσεις φροντίδας
 - Σκλαβιά αντί διασκέδαση
 - Σπατάλη νερού
- Εγκαταλελειμμένα ξερά φυτά και σωροί από άδειες γλάστρες
 - Αποτυχία – "δεν αξίζει να προσπαθώ"
 - Σπατάλη πόρων – "είναι οικολογία αυτό;"
 - "Πριν ήταν τακτικότερο, καθαρό"
 - "Παίζαμε μπάλα πριν τουλάχιστον".

ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΠΡΟΤΑΣΗ

- Ένα μοντέλο κήπου, όπου οι μαθητές θα έχουν ενεργή συμμετοχή στη διατήρηση, συντήρηση περιποίηση των μόνιμων φυτών καθώς και στην επιλογή και φροντίδα των ετήσιων φυτών, με άξονες τις αρχές και μεθόδους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Ειδικός στόχος να αντιληφθούν οι μαθητές τις λειτουργίες της φυτικής παραγωγής και τους τρόπους που εμπλέκει ιστορικές, κοινωνικές, οικονομικές και φυσικές διαδικασίες, καθώς και τους περιορισμούς που η ίδια δημιουργεί

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ

- Επιλογή του χώρου - επιλογή φυτών πολυετών - αισθητικός σχεδιασμός - οριοθέτηση ετήσιων καλλιεργειών
- Υποδομές: Δημιουργία ενός απλού θερμοκηπίου ή χώρου προετοιμασίας καθώς και ενός απλού κομποστοποιητή που θα έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα ως προς τις δράσεις που θα γίνουν
- Διαχείριση του κήπου και οργάνωση και εκτέλεση σχεδίων εργασίας σχετικών με τα είδη των φυτών που έχουν επιλεγεί να χρησιμοποιηθούν ή που θα χρησιμοποιηθούν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Ι

- Προετοιμασία για ενδεχόμενες καταστροφές
 - Προσπαθούμε να γίνει κατανοητό ότι οι αντιπαλότητες οφείλονται συχνά έλλειψη επικοινωνίας ή κατανόησης
 - Παιχνίδια επικοινωνίας
 - Εικόνες από φυσικές καταστροφές, τι μέτρα μπορούν να ληφθούν για την αποτροπή τους
- Ενημέρωση σχολικής κοινότητας
 - Στόχοι: Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τους φορείς που θα συσχετιστούν με το εγχείρημα, να συνειδητοποιήσουν τι ακριβώς θα κάνουν, να ζητήσουν την βοήθειά τους όπου νομίζουν ότι είναι αναγκαία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ II

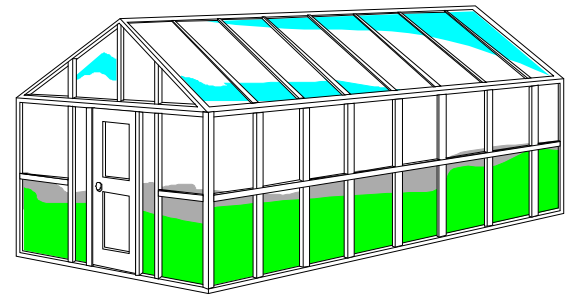
- Δραστηριότητες όχι μόνο εποχιακές ή ετήσιες, αλλά προϋπόθεση, συμπλήρωμα ή υποδομή για δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν την επόμενη σχολική χρονιά
 - συμβολή στον αειφόρο προσανατολισμό του κήπου.
- Παράδειγμα
 - Στο θερμοκήπιο κάθε χρόνο θα προετοιμάζονται φυτά για την άνοιξη αλλά και το φθινόπωρο της επομένης χρονιάς
 - Ο σηπτικός σωρός υπόστρωμα καλλιέργειας για την επόμενη σχολική χρονιά
 - Παραγωγή αλευριού από στάρι: η κάθε χρονιά χρησιμοποιεί την παραγωγή της προηγούμενης
 - Οπωροφόρα δέντρα ή ελιά: η παραγωγή θα ξεκινήσει μετά από αρκετά χρόνια. Οι μαθητές θα έρθουν σε άμεση επαφή με το ζήτημα ότι κάθε γενιά πρέπει να αφήνει υποδομές για τις επόμενες γενιές. Είναι το τμήμα του κήπου που αρχικά θα το φροντίσουν για αυτούς που θα ακολουθήσουν.

ΣΗΠΤΙΚΟΣ ΣΩΡΟΣ (ΚΟΜΠΟΣΤ)

- Στόχος: Καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης, ανακύκλωση οργανικών υλικών, εξασφάλιση οργανικού υποστρώματος για χρήση στον σχολικό κήπο.
- Ακόμα και σε μέρος που δεν μπορεί να γίνει κήπος (πίσω αυλή, στεγασμένος / σκοτεινός χώρος, πλακόστρωτο κλπ)
- Ιστορικά /λαογραφικά, οικονομικά, κοινωνιολογικά δεδομένα: Στο παρελθόν η στρωμνή (άχυρο) των ζώων μαζί με την κοπριά τους φυλασσόταν σε λάκκους για χρήση στο μποστάνι
- Διαθεματικότητα: Βιολογία: Αποικοδομητές, κύκλος ζωής ύλης και στοιχείων – μεταβολισμός. Μετρήσεις θερμοκρασίας – βιολογική δραστηριότητα.

ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ

- Στόχος: Επιμήκυνση του χρόνου που είναι κατάλληλος για καλλιέργεια φυτών
 - προώθηση φυτών που αλλιώς δεν θα άνθιζαν / κάρπιζαν πριν το τέλος της σχολικής χρονιάς
 - Διατήρηση – δημιουργία ευαίσθητων φυτών (πχ καλλωπιστικά)
 - Χώρος – εργαστήριο προετοιμασίας για φύτευση
 - Χώρος με αυξημένη υγρασία για ριζοβολία
- Συνειδητοποίηση της μεταβολής του μικροκλίματος με τεχνητό τρόπο
- Μελέτη αλλαγής στις καταναλωτικές συνήθειες, προϊόντα εκτός εποχής
- Οικονομικές δραστηριότητες σχετικά με προϊόντα θερμοκηπίου.

ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΑΡΙ ΣΤΟ ΨΩΜΙ

- Ιστορικά λαογραφικά, οικονομικά, κοινωνιολογικά δεδομένα
 - «Θέρους - τρύγος - πόλεμος», «όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα...»
 - Το ταξίδι των σιτηρών από την αρχαιότητα ως σήμερα
- Γεωγραφία –Εμείς και ο Κόσμος
 - Σίκαλη (βρίζα) υγρά – ψυχρά εδάφη, πυρίτιο στα στελέχη – χρήση σε αχυροσκεπές τυπικές της Β. Ευρώπης
 - Κάθε ήπειρος / Πολιτισμός / ανθρώπινη φυλή έχει το δικό της σιτηρό: η επιβίωση του ανθρώπου ως γεωργού βασίστηκε σ αυτό το βασικό είδος τροφής
- Τοπωνύμια (Αλώνι, Πετράλωνα, Αλωνίσταινα), μέρη με πολύ αέρα
- Εργαλεία /Ορολογία: Δρεπάνι, Λισγάρι, Θημωνιά, πίτουρα, λίχνισμα
 - Στο τέλος (αλώνισμα, λίχνισμα) διαπιστώνεται η ανάγκη εξωτερικής ενέργειας (μυϊκής / υποζύγια, ανέμου, νερού)
- Προβληματισμός: ποιος εκμεταλλεύτηκε ποιόν για την ανάπτυξή του: ο άνθρωπος τα σιτηρά ή τα σιτηρά τον άνθρωπο;
- Προβληματισμοί πάνω στα μεταλλαγμένα προϊόντα.

ΣΥΝΟΨΙΖΟΝΤΑΣ

- Το πρασίνισμα των σχολικών αυλών δεν πρέπει μόνο να βελτιώνει το σχολικό περιβάλλον, πρέπει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια συνεχιζόμενη εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την αειφορία, να προάγει τη διαθεματικότητα και να προσφέρει εναύσματα για τα υπόλοιπα μαθήματα

ΠΗΓΕΣ

- Ένας σχολικός κήπος εργασίας προσανατολισμένος στην αειφορία - Τραγαζίκης Π., Αθανασόπουλος Α. 2^ο Συνέδριο ΣΠΠΕ
- Ιστοσελίδες γραφείου Π.Ε. Β/βάθμιας Εκπ/σης Δυτικής Θεσσαλονίκης (πρόσβαση Νοέμβριος 2011)